

Työelämän ja henkilöstöasioiden TYHE-opintokokonaisuus Turun yliopistossa

Marja Rautajoki

Työelämän ja sen ilmiöiden ymmärtämiseksi tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa monitieteistä työelämä tutkimusta ja -yhteistyötä sekä monitieteistä työelämäkoulutusta. Yliopistojen perustehtävät – tutkimus, koulutus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus – perustuvat Turun yliopistossa yhä enemmän monitieteiseen yhteistyöhön, jonka myötä yliopisto haluaa olla keskeisen tulevaisuuden rakentaja, osaamisen ja tiedon tuottaja sekä ennen kaikkea muuttuvan työelämän tarpeisiin asiantuntijoita kouluttava organisaatio.

Turun yliopiston kauppakorkeakoulun johtamisen ja yrittäjyyden laitoksella koordinoitava Turun työtieteiden keskus, Turku Centre for Labour Studies TCLS, tuottaa tutkimustietoa modernista työelämästä, uusista työtä ja teknologiaa koskevista ilmiöistä sekä asiantuntijatyöstä. TCLS toimii monitieteisenä verkostona yhteistyössä Turun yliopiston tiedekuntien ja Åbo Akademin kanssa. Verkostoon kuuluu myös laaja joukko työelämän tutkimusta edistäviä organisaatioita. Näiden lisäksi verkostossa toimii työelämän vaikuttajia sekä yrityksissä ja julkisissa organisaatioissa työskenteleviä alumneja ja jäseniä. TCLS on tehnyt jo vuosia tutkimusyhteistyötä esimerkiksi Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlan ja Työterveyslaitoksen kanssa.

Tutkimustyön ja verkostotyön lisäksi TCLS tuottaa ja koordinoi monitieteistä työelämään valmentavaa Työelämän ja henkilöstöasioiden

opintokokonaisuutta (TYHE). Turun yliopiston TYHE on ollut yksi akateemisen monitieteisen työelämäopetuksen edelläkävijöistä Suomessa. Opintokokonaisuus käynnistyi Työtieteiden keskuksen perustamista selvitelleen työryhmän valmistelusta vuonna 2009. Työryhmä näki selkeästi tarpeen uusille, monitieteisille yliopisto-opinnoille: akateemisen yliopistotutkinnon suorittaneet sijoittuvat usein vaativiin johto- ja asiantuntijatehtäviin, joissa toimiminen edellyttää oman alan tutkinnon tuoman osaamisen lisäksi työelämäasioiden ja -ilmiöiden laaja-alaista hahmottamista ja käytäntöjen ymmärtämistä. TYHE-opinnot vahvistavat opiskelijan käytännön työelämävalmiuksia ja täydentävät samalla monipuolisesti perustutkintoa.

Opintokokonaisuus koostuu Turun yliopiston tiedekuntien sekä Åbo Akademin opetuksesta. Työelämä- ja henkilöstöosaamista tarjoavat myös asiantuntijaluennointisijat sekä ajankohtaisia työelämän kysymyksiä käsittelevät seminaarit. Opinnot on tarkoitettu Turun yliopiston ja Åbo Akademin perustutkinto-opiskelijoille. Opintokokonaisuuteen hakevilta opiskelijoilta pyydetään motivaatiokirjeen lisäksi alustava suunnitelma TYHE-opinnoista. TYHE on vakiinnuttanut paikkansa yliopiston sivuainetarjonnassa; hakijoita on vuosittain yli 100, joista 80 valitaan suorittamaan opintoja. Opintokokonaisuuden tavoite on antaa valmistuville työelämään siirtyville opiskeli-

joille valmiudet tunnistaa ja ymmärtää työelämän ja henkilöstöasioiden keskeisiä teemoja eri tieteenalojen näkökulmista.

Monitieteinen TYHE-opintotarjonta

Työelämän ja henkilöstöasioiden opintokokonaisuus on laajuudeltaan 25–40 opintopistettä. Opinnit järjestetään yhteistyössä Turun yliopiston tiedekuntien ja Åbo Akademin kanssa. Opettajina toimivat yliopiston tiedekuntien opettajat, tutkijat ja asiantuntijat sekä työelämän edustajat ja alumnit yliopiston ulkopuolisesta asiantuntijaverkostosta. Yhteistyö Turun yliopiston ja Åbo Akademin tiedekuntien ja asiantuntijoiden kanssa rakentuu avoimessa vuorovaikutuksessa kartoittamalla oppiaineiden työelämä- ja henkilöstöasia-aiheisia opintojaksoja ja niiden sopivuutta TYHE:n tematiikkaan. Vierailevat asiantuntijaluennointijat osallistuvat opetukseen muun muassa työelämän ajankohtaisilmiöitä koskevissa seminaareissa.

Työtieteiden keskus TCLS suunnittelee ja koordinoi TYHE-opintojen pakolliset kurssit (13 op) yhteistyössä tutkijoiden, asiantuntijoiden ja vierailevien luennoitsijoiden kanssa. Pakollisten opintojaksojen sisällöt tarjoavat läpileikkauksen työelämän ja henkilöstöasioiden keskeisistä aiheista, kuten työoikeudesta, henkilöstöjohtamisesta, työhyvinvoinnista, työelämän perustiedoista sekä työn ja talouden uusista muodoista. Opintokokonaisuus käynnistyy johdantokurssilla, jolla käsitellään oman osaamisen tunnistamista ja sanallistamista sekä eri aloilla tarpeellisiksi koettuja työelämätaitoja ja -valmiuksia. Kurssipalautteiden mukaan tällä tavalla toteutettu johdantopakso on koettu hyödylliseksi. Se on auttanut opiskelijoita sekä tunnistamaan omaa osaamista että miettimään, millaista osaamista he tarvitsevat tulevaisuuden asiantuntijatyösä ja työelämässä.

Valinnaisia opintoja on tarjolla kaikista Turun yliopiston tiedekuntien sekä Åbo Akademin opintotarjonnasta, yhteensä 27 eri opintojaksoa. Alueellista korkeakouluyhteis-

työtä on laajennettu siten, että nykyisin on tarjolla myös yksi opintojakso Turun ammattikorkeakoulusta. Vapaavalintaisia opintojaksoja suoritetaan 12–27 opintopisteen verran, ja niiden teemoina ovat: 1) HR- ja esimiestyö (Johtamisen ja organisaatioiden perusteet; Johtajuus, työssä onnistuminen ja hyvinvointi; Henkilöstöjohtaminen; Esimiestyö ja vuorovaikutustaidot; Työ- ja organisaatiopsykologia), 2) Osaaminen työelämässä (Osaaminen, hyvinvointi ja sosiaalinen vastuu työorganisaatiossa; Oppimisen ja työelämän psykologia; Workplace Learning; Aikuis- ja työelämän koulutus), 3) Digitaalisuus työelämässä (Tieto- ja kyberturvallisuus; Human Element in Information Society; Knowledge Work; Platform Economy and New Expert Work; Information and Knowledge Management), 4) Työelämän oikeudelliset teemat (Oikeus ja tekoäly; kaksi laajempaa työoikeuden kurssia), 5) Työelämän viestintä- ja neuvottelutaidot (Työyhteisöviestintä; Vaikuttaminen työelämässä: kokoukset ja neuvottelut; Näkökulmia työelämän kieleen ja viestintään), 6) Yrittäjyysopinnit (Johdatus yrittäjyyteen; Social Value Creation) 7) Muut opintojaksot (Ajankohtaisseminaarit; Projektinhallinta; Sukupuoli työelämässä; Monikulttuurinen työelämä; Arbetsmarknadsekonomi).

TYHE-opinnit nyt ja tulevaisuudessa

Opintokokonaisuuden tavoitteena on antaa opiskelijoille keskeiset työelämä- ja henkilöstöasioita koskevat taidot sekä valmiudet niiden soveltamiseen. Opintosisältöjä pohditaan asiantuntijaryhmässä joka toinen vuosi muun muassa opiskelijoiden antamien palautteiden perusteella. Laadukkaan ja relevantin opetuksen ylläpitämiseksi TCLS toteutti vuonna 2018 myös kyselyn TYHE-opintojen hyödyllisyydestä sekä siitä, millaisia opintoja pidetään tarpeellisina ja työelämävalmiuksia lisäävinä. Kysely suunnattiin kaikille vuosina 2009–2016 TYHE-opintoihin valituille opiskelijoille. Tulosten mukaan TYHE-koulutus kehittää työelämävalmiuksia

huomattavasti laajemmin kuin opiskelijoiden omat pääaineopinnot. TYHE-opinnot koetaan työelämävalmiuksia tukeviksi, työllistymistä edistäviksi ja sisällöltään mielekkäiksi. Koulutuksessa opittuihin asioihin palataan usein työelämään siirtymisen jälkeenkin.

Uusimpaan opetussuunnitelmaan (v. 2020–2022) lisättiin ajankohtaiseen tutkimukseen perustuvia työn ja työelämän uusia muotoja sekä digitalisaatiota (esimerkiksi alustataloutta ja uutta asiantuntijatyötä) käsitteleviä opintojaksoja. Näitä teemoja sisältävien opintojaksojen kehittelyä jatketaan edelleen seuraavaa opetussuunnitelmaa varten – muiden tärkeiden työelämäaiheiden ohella. Kehittämistyössä käytetään apuna myös Turun yliopiston työelämäpalvelut Rekryn toteuttamien, valmistuneille suunnattujen uraseurantakyselyiden tuloksia. Niiden pohjalta TYHE-opetussuunnitelmaan on tuotettu esimerkiksi projektinhallintaa sekä kokous- ja neuvottelutaitoja käsitteleviä opintojaksoja. Opiskelijoiden ääntä kuunnellaan siis herkästi. Opintokokonaisuudesta valmistuneiden kokemuksia ja ajatuksia on ryhdytty kartoittamaan myös haastattelemalla. Haastateltavat ovat painottaneet TYHE-opintojen monialaisuutta sekä aitoa verkostoitumismahdollisuutta yli tiedekuntarajojen. Myös opintosisältöjen ajantasaisuutta on pidetty tärkeänä, ja opiskelijat ovat kokeneet TYHE-opintojen helpottaneen työelämään siirtymistä.

Covid-19-pandemian aiheuttamat radikaalit muutokset korkeakoulutuksessa ovat pakottaneet yliopistot paljon puhuttuun digiloikkaan. TYHE-opetussuunnitelmassa on alusta lähtien panostettu opiskelijaystävällisiin, monimuotoisiin ja joustaviin toteutustapoihin sekä sähköisiin tentteihin, koska opiskelijat tulevat eri tiedekunnista eikä esimerkiksi kurssien päällekkäisyyksiä voida täysin vält-

tää. Tämä on edesauttanut TYHE-opintojen ketterää ja joustavaa toteutusta myös etäaikana. Entistä enemmän on siirrytty opetuksen tallentamiseen. Esimerkiksi syksyllä 2020 järjestetty työoikeuden perustietojen opintojakso toteutettiin etäyhteyksin reaaliaikaisesti luentosalissa kuvattuina videoluentoina, jotka tallennettiin opiskelijoiden myöhempää käyttöä varten. Kurssipalautteiden mukaan toteutustapaan on suhtauduttu myönteisesti, sillä opiskelijat ovat voineet jälkikäteen palata talenteiden avulla työoikeuden usein monimutkaisiin aiheisiin tenttiin valmistautuessaan.

TYHE-opintokokonaisuuden tavoitteena on ollut ja tulee jatkossakin olemaan asiantuntijoiden, tutkijoiden, tieteenekijöiden ja monialaisten osaajien työelämätaitojen vahvistaminen yhteiskunnassa esiintyvien muutosten hallintaa varten. Kulunut vuosi 2020 on globaalien kriisien myötä paljastanut nopeasti ja haastavasti, kuinka herkkä ja kompleksinen työn ja työelämän maailma on. On tarvittu luovia ja innovatiivisia ratkaisuja, joihin päästään usein vain aidolla, tieteenalojen rajat ylittävällä tutkimuksella ja yhteistyöllä. Turussa tieteidenvälisyys ja yhteistyö ovat osa yliopiston strategiaa. Monitieteinen Työelämän ja henkilöstöasioiden TYHE-opintokokonaisuus tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden vahvistaa omia valmiuksiaan työelämään ja sen muutoksiin. Työelämä tarvitsee monipuolisia työelämän ja henkilöstöasioiden osaajia, nyt kenties kipeämmin kuin koskaan aiemmin.

Kirjoittaja

Marja Rautajoki, FM, projektikoordinaattori
Turun yliopisto
sähköposti: marja.i.rautajoki@utu.fi
twitter: @MarjaRautajoki